

NÉPÜNK

FŐSZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ARAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei magánosoknak 250 L., félévre 130 L., negyedévre 65 L. Külföldön 2 Dollár, Kc. 75 15, S. 19. Dinar 120.

100.000 szavazatot a zsidó listára!

A múlt évi választás előtt a zsidópárt ve-
gye azzal a jelszóval fekdtt bele a válasz-
s, hogy az önálló zsidó listára 100.000 zsi-
szavazatot kell hozzunk, mert csakis ezze
dokumentálni a többi pártok előtt, hogy
romániai zsidóságot a békeszeretet és az al-
si vágy komoly elhatározása fűti. Csakis
módon tudjuk bizonyítani a többi pártok
hogy a romániai zsidóság politikai for-
ója és örvényszerű képviselője a Zsidó
Nem hoztuk be a százezer szavazatot, —
64.413 szavazatot.

Most be kell hozzuk a százezer szavazatot.
nk függ, hogy behozzuk. A miniszterelnök
sította a választások tisztaságát és sza-
ságot és a zsidóktól függ, hogy pártjuk a
mentben a maga százezer szavazatos ok-
rával bizonyítsa a Zsidó Párt törvényes
vételét.

Érhetnek világnézeti külfülségek a zsi-
külömböző árnyalatai között. Vannak
erenciák vallási téren, elhelyezkedés terén,
mincs differencia abban a törekvésben, —
y a zsidóságot semmiféle más párt nem
viselheti, csak mi. Nem maradhatunk kép-
let nélkül, mert a mi érdekeinkért senki
y sikra szállani nem tud, mint a magunk
asztotta képviselők. Senki a mi sérelmein-
y át nem érzi, mint azok a zsidó férfiak,
ket mi választunk ki. Ezért egyesülni kell a
dóságnak abban a komoly elhatározásban,
y igénylünk minden zsidó szavazatot a mi
rtunknak.

Nem igazi zsidó az, aki akár személyi te-
etből, akár anyagi érdekből, barátságból
y multbeli közösségi kapcsolatából kifolyó-
y más pártra szavaz. Mert a mai súlyos gaz-
sági viszonyok között a legerősebb élet-halál
ot a zsidóság vivja. A romániai zsidóság a
évhez képest legalább 60 százalékban még
an lerongyolódva áll itt Romániában.

Minden osztálya a zsidóságnak kétségbe-
te tekint a holnap elé. Ezt a holnapot akar-
y megmenteni, a magunk és gyermekeink szá-
ára. A holnapnak is át kell menekítsük a zsi-
tradíciót, annak szentségét a jövő generá-
ió részére úgy, amint mi azt átkaptuk apáink
t. Ezt a specifikus zsidó tradíciót csak mi tud-
y megvédelmezni.

Ezért a Zsidó Párt nem tesz engedményt
yetlen zsidó szavazónak sem. Mi nem isme-
nk el semmiféle kifogást jogosnak, törvényes-
y amely indokolni akarja, hogy miért szava-
y zsidó ember más pártra, mint az önálló
ó listára.

A zsidó szenvedés olyan régi és olyan
yékben hatja át a zsidóságot, hogy önma-
nk kell kezünkbe vegyük sorsunk megjavítá-
y kormányrudját.

Senki más ember fiában nem bízunk. Nem
yünk segítséget más pártoktól. Nem kötünk

kartelll senkivel. Megyünk a magunk utján a
biztos djadal felé.

A Központi Iroda július 6-án a Félix-fürdőben végrehajtóbizottsági ülést tart

Az egymásratorlodó politikai események ar-
ra készítetik a Központi Iroda elnökségét, hogy
állandó permanenciában legyen. Ez nem azt je-
lenti, mintha belevetné magát az aktuális bel-
politikai küzdelmekbe, mert hiszen a Központi
Iroda nem akar napi politikát folytatni. De
mert a kormányváltozással kapcsolatban az or-
thodoxia legeminensebb érdekei forognak min-
denkor kockán (pld. a kultuszörvény végrehaj-
tási utasítása, vagy az állami szubvenciók elosz-
tása), ébren kell kísérje mindenkor a politikai
élet változásait.

Arról már hivatalos kommunikét adott ki a
Központi Iroda, hogy mindenben támogatja a
Zsidó Pártot, bár hivatalosan nem lép ki a po-
rondra.

Wézel Albert főrabbi az eseményekkel való
folytonos kontaktus kiépítésének szükségességét

A jelszó: százezer zsidó szavazatot a zsidó
listára! Hiszük, hogy elérjük. Ezzel a jelszó-
val indítjuk utnak a küzdelmet bizakodó re-
ményességgel és hiszük, hogy az erdélyi zsidó-
ság ki veszi részét ebből a küzdelemből.

szem előtt tartva, a végrehajtó bizottságot július
6-ára összehívta a Félix fürdőbe. Legfontosabb
tárgysorozata e gyűlésnek, az aktuális politikai
kérdések megvitatása, az orthodoxia hivatalos
vezetőségének állásfoglalása a szenátusi választásokkal kapcsolatban, ahol egy orthodox jelölt-
nek a kormánylistára való felvételét fogják szor-
galmazni. Tárgysorozati pont lesz a most kiosz-
tásra kerülő államsegélyek elosztásának kérdése.
Mig eddig más szisztéma szerint történt az el-
osztás, úgy mostantól a zsidó lakosságnak lélek-
száma és intézményeinek arányában történik
majd az állami kultuszszubvenciók kiutalása.

A tárgysorozat fontosságára való tekintettel
bizonyos, hogy az összejövetelen az erdélyi val-
lások zsidóság legkiválóbbjai fognak résztvenni,
hogy előbbrevigyék ezzel is az orthodoxia ügyét.

A besszarábiai terror és az angol kormány

Már több ízben adtunk hírt a besszará-
biai rendőrség és sziguranca brutális viselke-
déseiről, amelyek nem csak az állam biztonsá-
gát veszélyeztető szervezetekkel és elemekkel
szemben lépnek fel terrorista eszközökkel, hanem
számos esetben békés zsidó polgárokat és gyak-
ran a cionista szervezeteket is brutalizál. Az
elmúlt hetekben ilyen módon halálra kintózták
Jedenitzben Sámson Braunstein zsidó mun-
kást. Az újabb eset külföldön is nagy port vert
fel és legutóbb foglalkozott vele az angol kép-
viselőház is. Josiah Wedgwood ezredes, ki
mint ismeretes, nagy zsidó és cionista barát,
tette szóvá a besszarábiai hatósági kilengéseket
és felszólította a külügyminisztert, nyilatkozat-
tételre, hogy van-e tudomása e dolgokról. A
hiányzó miniszter helyett, Capatain Eder állam-
titkár válaszolt, ki kijelentette, hogy még nem
kaptak hivatalos értesítést az eseményekről. —
Bracken konzervatív képviselő ugyancsak hoz-
zászolt a vitához és csodálkozását fejezi ki a
fölött, hogy idegen államok egyes pol-
gárain esett sérelemért Anglja exponálja ma-
gát. Az államtitkár ismét válaszolt: A béke-
szerződések értelmében, köteleességünk — mint

egyik aláíró fél — hogy örködjünk a kisebbsé-
gek jogai fölött és megvédelmezzük az érdekei-
ket, ha sérelem esik rajtuk.

H

Olvasóinknak régi ismerőse ez a jel.

A gálat-széthuzása helyébe e jel alatt vo-
nult be diadalmasan a zsidó egység, a zsidó
szolidaritás szépséges gondolata.

Bevonult és győzött.

De csak első győzelmét aratta. És egy
győzelem édeskevéssé ahhoz, hogy helyrehozzuk
mindazt, amit kétezer év vereségei romboltak
le Izraelben.

Most ismét új harc, a második erőpróba
előtt áll Románia zsidósága.

Nem lehet kétséges, hogy ez a második erő-
próba ismét a zsidó egység, ismét a zsidó szív
és lélek egybeforrásának ünnepnapja lesz.

A Zsidó Párt léte és harca szakítás egy
olyan tradícióval, amely nem igazi tradíciója
a zsidóságnak. És lezárása egy olyan fejezet-
nek, amely talán a legfájdalmasabb volt a zsi-
dó történelemben.

ZSIDÓK! Ne feledkezzetek meg róla, hogy
kötelességetek szavazati jogaitokat gyakorolni.
Váltsátok ki idejében szavazati igazolványoto-
kat!

A Béth Jákobról írott cikkünk visszhangja

Amint legutóbbi számunkban írtuk, mi csak objektíven szeretünk foglalkozni a zsidó élet eseményeivel és bennünket semmiféle elfogultság nem vezet e téren. Ha mi azt írtuk a Béth Jákobról, hogy felesleges ilyen beállításba Erdélybe hozni, úgy azért mindenkor vállaljuk a felelősséget.

Ne feledjük el, hogy a Béth Jákob mozgalom azok kezében, akik megindították, egy agitációs instrumentum és nekik elsősorban nem az eltévelyedett leánylkek megmentése a fontos, hanem az, hogy az Aguda ezzel újabb erőre kaphat, amire nagy szüksége van. Azoknak kell ez a kezébe, akik érvényesülési eszköznek tekintenek minden megmozdulást, amely az ugynevezett cionista-mizrachista felfogás ellen van. S hogy tervszerű machinációkat elérjék, ezuttal így kezdik meg a lélekvásárlást. Mi ismétljük azt, amit már megírtunk: a Béth Jákob nem életkérdés a nagyváradi zsidóság számára, hanem egyeseknek lehet agitációs eszköze, másoknak meg egzisztenciális érdek. Mindenesetre sakkhuzás a váradi orth. hitközség hivatalos vezetősége és intézménye ellen. — Olyan színezete van, mintha azok, akik ezt támogatják, szimplán a hitközségi zöjdasztal felé való érvényesülés egyik etapjának tekintik a Béth Jákobot. A leánylkek megmentése: a látszat cél, mely csak pajzsnak jó. A főcél egészen más. Egészen más!

Kettős csodálkozással kell tehát regisztrálnunk azt a tényt, hogy ehhez a nem fontos és sok tekintetben politikai tendenciákat szolgáló mozgalomhoz Fuchs Benjámin főrabbi ur is odaadja magát.

Ő Nagyvárad hithü össz-zsidóságának főrabbi. Éppen ezért hibás az az elgondolás, a mely őt a napi politika és az agudizmus zászlaja alá hívja. Hibás politika, hogy ő az Agudas Jiszroel jubileumán ünnepi beszédet tartson abban a kis templomban, amely annyit igyekszik ártani a hitközség békéjének és a hitközség intézményeitől hozzájárulásokat von el.

Mindenesetre a dolog érdekeit bennünket, mert az egyik nagyváradi napilapban igen tendenciózusan írta meg a lap fizetetlen riportere a főrabbi beszédét. Nem hittük egy percig sem, hogy azok a nyilatkozatok, amelyeket neki imputálnak, valóban meg is történtek volna.

Felkerestük ez ügyben Fuchs Benjámin főrabbi urat, aki a következőket mondotta:

„Egyáltalán nem foglalkoztam a Népünkkel és nem kritizáltam a Béth Jákobról írott cikket, csak azt mondtam, hogy a vallásos

nevelésnek eme instrumentuma a kelet-európai zsidóság körében missziót teljesített (ezt mi is beismertük cikkünkben, tehát már eleve igazoltuk ezt. A szerk.) és ha már hibáztatják, akkor ne feledkezzenek meg azokról az anomáliákról, amelyek a cionista ifjúság körében kaptak lábra. (Ez ügyben alapos vizsgálat alá veszi a cionista organizáció a vád alapját, — hogy igazságot derítsen. A szerk.)

S amint nem felelt meg, amit erre vonatkozólag írt a nagyváradi napilap, olyannyira tendenciózus beállítás az, mintha azt mondtam volna, hogy „az Agudasz Jiszroel ma már a vallásos zsidóság egyedüli faktora és szószólója”. Ezt annál kevésbé mondhattam, mert ellenkezőleg azt hangsúlyoztam, hogy az Agudának is vannak a zsidóság körében ellenzői, amint hogy minden mozgalomnak.”

A Fuchs főrabbi ur kijelentésének sorait annál is inkább szívesen közöljük, mert nem szeretnénk csalódní pártatlanságában és ha nem is vesszük jónéven tőle, hogy az Aguda jubileumára elment, reméljük, hogy más világszervezetek esetleges jubileumától sem fogja megtagadni jelenlétének súlyát és tekintélyét.

Nehogy azt higgye bárki, hogy mi elfogultak vagyunk, dacára leszögezzük álláspontunknak, leközöljük azt a hozzászólást is, amely a Béth Jákob érdekében hozzánk beérkezett egyik olvasónktól, Clujról. Mi nem írtuk azt, hogy a Béth Jákob káros, csak kettőt tartson szem előtt: Ne váljék politikai stréberkedések instrumentumává és ne ártson az intézményeknek, amelyekért annyit áldozott és áldoz a váradi és általában az erdélyi zsidóság.

Ime a levél:

A Népünk legutóbbi számában „Beth Jákob mozgalom Romániában” címmel egy cikk jelent meg, amely világosan állást foglalt a Beth Jákob intézmény megszervezése ellen Nagyváradon s Erdélyben s azt főjőslegesnek s szükségtelennek minősítette.

A „Beth Jákob” a legáldásosabb és legüdvösebb institúció, amjt egy orth. organizáció valaha életre hívott. Az Agudasz Jiszrael szervezet ezen iskolák felállításával és megszervezésével aranybetűkkel írta beje nevét a hamisítatlan zsidó szellem propogálásának történetébe.

A Béth Jákob irányelve és működése nem kizárólagosan abban domborodik ki, hogy a zsidó lánygyermekket zsidó történelemre, prófétákra és különböző micvok megtartására tanítja, amint azt a cikkíró ur meglehetősen író-

niával megjegyezte, ezen tantárgyak csak technikai kifejezője az iskola nek, egészen más valamiben kulminál a Béth Jákob programja. És pedig visszahamisítatlan tradicionális zsidó szellem mi éppen a kor idegen áramlatainak befolyása révén lett elűzve az orth. tisztelet hirtet a Beth Jákob modern eszközökkel népi ragaszkodást, a tradicionális zsidó ra iránti szeretetet oltja bele a zsenelkekbe, de nem száraz tantárgy formában, hanem igaz zsidó lélekkel, vallásos mérdéssel, modern, képzett s nagyvonalu gusok utján.

Téves a cikkírónak azon állítása, hogy Beth Jákob iskoláknak nincs helye Nagyváradon, ahol a világi kultúra az orth. zsidóságossággal van együtt, mert nyugaton világi kultúra még klasszikusabb formában harmonizál a tudatos vallásossággal min Nagyváradon a Beth Jákob iskolák működés ságos reneszánszot jelent a hithü zsidó szemlemhez, a zsidó lélekhez, amely iskola ve egy életre acélozza meg a zsidó leányráció könnyen befolyásolható és hajlítható keit. Az egész világ zsidósága, a berlini, a varsói, látva azon felbecsülhetetlen eredményeket, amit a Beth Jákob óta produkált, örömmel és lelkesedéssel zölte a Beth Jákob intézményeket, s ezek karolta fel azokat s nagy áldozatokkal teszi lehetővé annak működését, mert látja egyetlen zálogát leánygyermekének misítatlan zsidó szellemhez való visszacsak éppen a nagyváradi orth. hitközség ság egyik csoportja tartja azt főjősleges szükségletnek. Miért? Azért, mert nem új, tetszetős jelszavakkal, hanem visszahirdet a régi zsidó szellemhez, ha már járt modern eszközök utján is! Vagy talán vel a Beth Jákob a diasporabeli zsidó szemlemet jelent üdvöt, semmiközbe látszólag Palerst hoz, akkor már nem méltó támogatásra vedés! Mert a Beth Jákob szoros nek van erec Jiszraellal. Csak a Gálutban, a Beth Jákob iskolák szellemében nevelt zsidók fognak odakünn Erec Jiszraelban, a zsidóságnak dicsőséget hozni. Azok lelke a hamisítatlan zsidó szellem erejével, amit a Beth Jákob bejék nevelt, megfogják állani a Szentföldön produkáló alkotó műveletén is.

Elismerés kell illesse mindazokat, akik hithü zsidó lelkesedéstől inspirálva, járják a ról-házra a hitsorsosokat, hogy megmutassák őket ezen intézmény fejjállításához.

Rosenzweig U.

Dovedl

Irta Grünwald Lipót

I.

A kállói Szent épp most tért haza a templomból, ahol maga recitálta el a szelichák: bünbáló siráimait. Az udvarán mozgalmos sürgés-forgás fogadta. Erev Jóm-kippur van, estére beköszönt a hünbocsánat szent ünnepe. A gábek lótnak-futnak, a cselédség és a kisegítők raja nyüzsög a konyha körül. A metsző százával vágja a kapparákat, melyeket a kállói Szent régi szokás szerint a község szegényei között évenként szétoszt. Ácsok és asztalosok gyalulnak és kalapálnak, készíjtik az ideiglenes jócákat és asztalokat a nagy ünnepre ideözönlő vendégek számára, akik lejönnek, hogy a Szent mellett és az ő védőszárynai alatt küldhessék fel imáikat az egek Urához.

A rabbi háza előtt is csoportosulnak már a bennlakók, köztük reb Jakob Fisch, a Szent egyik legrajongóbb híve, chászidja és figyelik az országuton közélő szekerek sorait. A városka minden oldaláról szakadatlanul jönnek az idegen hívekkel teli járművek és a kállói zsidók azzal mulatnak, hogy találgtatják: most amaz a kehilla jön a távoli porfelhőkől felbukkanó szekeren.

— Fogadjunk, — szölt reb Chajm reb Fischhez, — hogy azon a kordén a nánásiak jönnek. Ni, ott van köztük reb József is, ott ül a felső ülésen. Mellette, nem látja? — ott ül reb Mechl

ráismerek hosszú fehér szakálláról és széles karimájú kalapjáról. Na, mit mondtam!

A vendégek leszállanak, boldog örömmel köszöntik a községbelieket. Szent közös szeretet és tisztelet a hívek közt is valami meghitt testvéri viszonyt fejleszt ki az idők során.

Azán jöttek egymás után Patak, Dorog és a Hajduság községeinek legjobb zsidói, jöttek külföldi vendégek is és mindezek lelkes csoportokba verődtek, gyülekeztek a „kállói” tágas tanházában és valami ujjongó bizalommal és hittel várták a Szent megjelenését.

A gabe kijelöli az ülőhelyeket a hosszú asztaloknál. Ő tudja, mi dukál, hol dukál minden vendégnek, hol üjt évekkkel, sőt évtizedekkel ezelőtt. Reb Jakob Fisch helye az első a Szent jobbán, utána mindjárt reb József, a patak baloldalán az első helyre kerül a nánási reb Mechl és utána a rabbi kedveltje, Jaszele Tégláser, a legendás erejü paraszt-zsidó és így tovább, minden ember, a maga helyén.

— Csend! — kiáltanak egyszerre többen, — jön a cadik!

Mindenki elállt lélekzettel néz az ajtó felé és a rabbi csendes, mélyező léptekkel bejön a tanházba. Alacsony, szikár, igénytelen alakja mintha megnőtt volna a patyolatfehér palástban. Ezüstös szakállja szokatlan fényben csillog és kék szeméből meleg sugarak áradnak a hívek felé. Senki sem hinné el, hogy az az ember, aki hétköznapokon magyaros ruhában jár, pásztoremberekkel parolázik és rejtelmes

magyar népdalokat szerez és énekel keletlakomákon, most anyagi fehérségben türemélázó komolyság borong az arcán és a szírad minden mozdulatából. A hívek ártisztelettel állanak és várnak, míg a rabbi asztalfőn leül.

A sámesz porcellán-lajvort tart a rabbi, aki vízet önt a kezefejére és a szokásos szöszal megkezdí a böjteltött lakomát. A hívek kezét mosnak és és sorban átveszik a karéjos kalácsot és a porció halat, ami minden dó ünnepi lakoma hagyományos első fogás.

A hal után a Szent megáldja a gyűlötet, Boldog, aki közelébe férközhetik. A rabbi fejére tehesse a kezét. De azért nincs longás, mert mindenkire rákerül ma a szö engesztelődés előestéjén a kállói Szent tól sem tagadja meg az áldást. Mindenki tól, a legalantasabb és a legtudatlanabb gó tisztelettel és csendes áhitattal járul és mindenki fejére ráteszi a tenyerét és kan mondja el az áldás ősrégi szavait.

Az áhitatos csendet azonban valami szölan zaj zavarja meg. Valami tompított közós, felesleges zaja hallatszik be a tanházba. Egy ember minden áron be akar jönni, a meg nem engedj. Nem is csoda! Ennek az embernek semmi zsidó formája, se pajesze, szakálla nincsen. Még kitélik tőle, hogy akar üzni a Szentből és a hívek gyülekezőből.

A rabbi azonban meghallja a lármát és

„Egyéni vagy intézményes vallásosság“ Hozzászólás ankétunkhoz

Irta: KOFFLER MÓZES (Sziget)

Az általam nagyrabecsült dr Klein Miksa ur a folyó hó 7-én megjelent Népünk-ben közölt „Egyéni vagy intézményes vallásosság“ c. érdekes cikkéhez a következőkben akarok hozzászólni.

Először is nem osztom dr Klein ur nézetét hogy az orthodoxia alapja nem az egyéni, hanem az intézményes vallásosság. Hiszen a budapesti 1867-iki egyetemes kongresszuson megtörtént szakadás egyik legfőbb oka az volt, hogy a delegátusok többségét alkotó neologok ismeri szombat megszegői és a Sulchan Aruch nyílt ellenségei és gyűlölöi voltak. (Sőt az akkori kongresszuson, Simon József, a neolog iroda majdanj titkára, a többség helyeslése közben, kijelentette: „Én nem hiszek se Mózesben, se a rabbikban, én csak az Istenben hiszek...“ Ezek a dolgok érlelték meg az orthodoxok különválását.

Nyilvánvaló, tehát az volt a céljuk, hogy a vallásos intézményeken kívül, az orthodoxiát igazi vallásos egyének kell alkossák. Különben is, a vallásos intézmény csak egyik legfőbb eszköz az egyéni vallásosságra. De az utóbbi, mint a legfőbb cél sohasem szűnt meg lebegni az orthodoxia méltó vezérei szemei előtt.

Dr Klein ur hivatkozik továbbá Geiger mondasára, hogy a zsidó nép a szellem szabadságát emelte törvényé. Igazán furcsának tartom az orthodoxia kérdésében a reform mozgalom szellemi vezérére hivatkozni. Ezenkívül Geiger megállapítása nem fedi a valóságot. Ugyanis a hivatottabb nagy Maimuni, már megállapította a zsidó vallás tizenhárom alaptételét, amelyet „ani-mammin“ és „jigdól“ formában mindennapi imánkat is képezi, amelyet minden zsidónak hinnie kell, különben egyáltalában nem számít vallásosnak. Szóval ezek a dogmák korlátozzák a szellemi szabadságát a zsidó vallásban.

De dr Klein ur megállapításait a „hojt betűk“-ről sem tehetem magamévá, mert a rabbinikus zsidóság nemcsak a szellemüket, de az egész lényüket is megőrizte teljességében. — Sőt körülvette még védőbástyákkal, gzerottokkal, hogy mind megtarthatók legyenek. A Talmud mondja, hogy még a legnagyobb próféta sem másíthatja meg a Tóra legkisebb parancso-

latát sem. Ugyszintén megtartják érvényüket a Talmud, a Sulchan Aruch törvényei is. S így teljesedésbe megy a régi közmondás: „A gyöngy, mindég és mindenütt gyöngy marad!“ Igaz, hogy a zsidó vallás új hajtásokkal gazdagodik, de a régiek érdekében..

— Nem megokolt tehát, csak a szellemi erőről beszélni, amikor a hojt betűkről van szó. De különben is „élők“ azok, mert ők tartották meg mostanáig a zsidó népet elsőnek és virágzóknak.

Beláthatjuk tehát, hogy az orthodoxia alapja nemcsak a vallásos intézményekben, hanem az egyéni vallásosságban is gyökeredzik. Ezért is meg kell kívánnunk egy orthodox hitközségtől, hogy legalább egy jelentős kisebbséget képezzenek benne az igazán vallásos egyének, — mert különben az orthodoxiája csak egy paradox.

Lehet, hogy ez volt a nézete a károlyi papnak is és talán az általam tisztelt radnai papnak is, bár a Központi Iroda cluji közgyűlésén nem fejezhette ki magát kellőképpen.

CRIKVENICAN az Engel

orth. פנסיו

Központban 20 lépésre a tengerparttól lenn a strandon.

Teljes pensió lakással 70 dinártól.

Visszautazásnál félárú vasutjegy a jugoszláv vasuton. פנסיו és פנסיו a házban.

Hasznos tudni,

hogy Schmidthauer

természetes **Iszmandi**

keserü vizében a természetnek hatalmas gyógyító ereje érvényesül,
Utasítás minden palackhoz mellékelve
Kapható mindenütt!

tott. Dávid elutazott Nánásra és látta, hogy ez egyszer a valóság tultett a közvetítő képzeletén és bőbeszédűségén. Megkérte a leány kezét.

Az ifju ember nagyon boldog volt. Olyan árván, egyedül és rokotalanul élte le fiatalságát és most egy szépséges, szemérmes menyasszony és a boldog családi élet képe int felé. Isten bocsássa meg a bűnét, hogy az utóbbi hetekben ő maga is megfeledkezett a kameáról.

Végre elérkezett a menyegző napja. Sok vendég gyűlt össze az özvegyasszony házában, a menyasszonynak számos rokona, a vőlegényt azonban csak egyetlen ember kísérté el Nánásra. Egy dőresedő hajú, de még mindig egyenes tartású öreg ur. Kik néhány esztendővel ezelőtt ott voltak a kállai Szent bójtelőtti lakomán azok, ha tudnak emlékezni, még megismernek táján. Ő volt az a bizonyos idegen, akinek semmiféle zsidó formája, se pajesze, se szakáll nem volt és most sincs. Mindegy, — azért első vendég ő itt ebben a házban, ő a vőlegény nevelőapja. A vőlegény kipirult arccal az asztalfőn. A szobák zsongnak a sok vendégtől. — Egyszer csak huzni kezdik halkán a zsidó muzsikuskok a hagyományos szomorú zsidó nászindujót. A marselik ennek a dallamára elmondja az ő kedélyes, verses bucsuztatóját. Eközben meggyujtanak sok színes gyertyát és kezdik a vőlegényt öltöztetni a chupához. Feladják neki a hosszunapi fehér köntöst, a kittelt, hogy az új élet küszöbén is gondoljon a halálra. Hamut hintenek a fejére, hogy amikor új házat készül

építeni Izraelben, ne feledkezzék meg arról, — hogy a Szentély romokban hever.

Az emlékezők eme ünnepélyes pillanatában egész élete sora vonul végig a lelkj szemei előtt és ekkor eszébe jut a kállói Szent kameája. Jó Isten, hogy is felejtkezhetett meg erről anagy boldogság közepette. Hisz a Szent rendelése szerint neki a kameát a chupa előtt el kell olvasni! Izgalmas sejtellemmel kezdi kigombolni a mellényét és az ingét és kivieszi a tokot. Kinyitja, elolvassa és ájultan esik össze.

Az emberek összefutottak, körülvették. Az első, aki megfogja a kezét, a nevelőapja. Rögtön észreveszi kezében a tokot. Előveszi a kameát és olvassa. Csak néhány héber szó volt rá írva: „Tilos a nővért feleségül venni.“

A megdöbbenés moraja és borzadálya futott végig a vendégeken. Mit jelenthet a kállói Szent rejtélyes kameája!

A közelállók dörzsölik, élesztgetik a vőlegényt. A nevelőapja azonban nehezen visszanyerte nyugalmát és behívatta a menyasszonyt és az anyját.

— Mondja csak kérem, — szolt a megrémült asszonyhoz, — nem lakott maga husz esztendővel ezelőtt Kereszturon?

— Nem volt a maga ura Szolnokon bebörtönözve?

— Ott halt meg szegény egyetlen fiammal együtt, — válaszolt sirásra fakadva.

— Ne sirjon, jó asszony. A férje csakugyan meghalt ott, de a fiát én megmentettem és felneveltem. A vőlegény a maga fia.

Csak a jót lássátok, Duschinsky huszti rabbi Palesztina felépítéséért

Duschinsky huszti orthodox főrabbi, aki

hány héttel ezelőtt Palesztinában járt, nem betelni a látottaktól és nyíltan, az őszinte ragadtatás hangján nyilatkozik palesztinai pasztalatairól. Az orthodox körökben nagy kintélynek örvendő főrabbi a következőképpen nyilatkozott:

„A megboldogult Chajm Sonnenfeld tanácsát követve, aki kötelezővé tette, Erec Jiszraelben csak a jót szabad látni: btív Jerusalajim“ bejártam a zsidók építé falvakat, városokat és kolonijákat s mind csodálatosan szépet s bámulatraméltó jótam. Ugylátszik, Isten sem akart nekem mutatni, mert mindenütt csak szépet láttam. Különösen gyönyörű város Telvaviv, ez a dók által épített s lakott csodaváros. Haziben jártam ott s mindannyiszor zsufolt thamidrasokat s még a déli órákban is mikyét találtam. Sőt alkalmam volt egy, a uccán tartott mincha imában is résztvevni lelkes munkások között számos talmidé mimot találni. A „Jám Hámeláchnál“ dol munkások, akikkel hosszasan elbeszéltem mind drága, derék zsidók, akik szeretettel Tórárt respektáló tisztelettel vettek körül. kesedésük és rajongó szeretetük Erec Jisz iránt örökké felejthetetlen benyomást rolt reám.“

Ámde Duschinky főrabbi nemcsak és bizalmas körben beszél így errec jiszraeli pasztalatairól, hanem a nyilvánosság előtt szószékről is hirdeti Erec Jiszrael megújítását. Így az egyik drósejében, miután szerelmes hangon vázolta az errec jiszraeli zsidó életét a következő gyönyörű magyarázat zárta szavaját:

Az „Üré btív Jerusalajim kol jumé jéchu“ arra tanít, hogy ne csak megde élni is odamenjünk, élni és építeni! „Bonjm Levunechu“ pedig azt jeventi, hogy az ottani gyerekeket, munkásokat és építő a mi gyermekeinknek kell tekintsük. Ha megértjük s követjük, akkor „Sulajm al Jisrael“, béke fog honolni Izrael felett...

Az asszony lerogyott a visszás érzések lya alatt. A nevelőapja csak aztán beszélt a körülállóknak a vőlegény megmentésének ténétét.

— Abban az időben, ugy husz évvel ezelőtt, én külsországban laktam és igen eltalodtam a zsidóságtól. Mit tettem, mit nem, nem fogom itt elmondani. Elég annyi, hogy bün terhével a lelkemen, elzarándokoltam kállói Szent férjuhoz. Testben, lélekben szetörve, elmondtam neki az én bünömet. Ő liden végighallgatta és azt mondta: „Fiam, Isten kedvel a megtérőket. A bünöd nagy súlyos, vessél hát a mérleg másik serpenyőbe egy kivételes jó cselekedetet és a mi Isten kegyelmes lesz hozzád. Egy jó hívem senki most Szolnokon az adósok börtönébeni a gyermekével együtt. Te gazdag vagy és rokotalan, eredj és szabadítsd ki őket a tömlöcből. Én azonnal indultam Szolnokra, de mégis késtem. A férfi aznap meghalt a börtönben börtön uraj már azon tanakodtak, hogy a reket beadják valamj kolostorba. Én aznap még aznap este — nem mondom, mi módon a gyereket kimentettem és elvittem a kállói Szenthez és aztán menekültem vele el az én honomba. Csak serdülő korában küldtem vissza Magyarországra.

A rejtély megoldódott. A lelkek felszádujtak. A lakodalom persze elmaradt. De egymásra talált család olyan örömnapot ültlyette, hogy még a násznép unokái is regérola.

HIREK

...cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek Szivan 20. június 24.

Szombat Szivan 21. június 25

Heti szidra: כהעלותך

Heti haftora: רני ושמחו

Szombat kezdete:

Éjféli bezárás 9.20

Éjféli gyertyagyújtás 9.30

Istentisztelet kezdete 9.35

Szombat befejezése 10.40

HIVJUK ELŐFIZETŐINKET.

Különösen azokat, kiket inkasszánsainknak nem állunk felkeresni, hogy hátralékos előfizetéseiket számunkra haladéktalanul befizessék. Kérjük olvasóinkat, hogy nehézségeikben támogassanak bennünket, hogy a lapunkat akadálytalanul küldhessük a jövőben is a házaikra. A „NÉPÜNK” kiadóhivatala.

Terjesszék és szerezzék előfizetőket

az egy zsidóság egyetlen független és legolapjának, a NÉPÜNK-nek. A NÉPÜNK-egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia.

Dr Fábian Béla tízéves képviselői júniusi beszámolója.

Budapestről jelentik: Dr Fábian Béla képviselő fiatal politikus, aki a magyarországi zsidó közéletnek is egyik legaktívabb és legteherbíróbb tagja, 1200 terítékes banketten választókerülete tízéves képviselői ülése alkalmából. A monstre banketten részt vett Kápolnán, Pestszentlőrincen, Kápolnán és Rákosliget közönsége jelentős részét képezte. Dr Fábian Béla a magyarországi zsidó közéletnek és tíz év óta képviseli választói körzetében bizalmára és megelégedésére szolgált a kerületet.

GROSZ DÁVID

Zalmakalappgyár
Satu-Mare, Str. Petru Rarez 35/37
Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyelvények raktára 58

Zsidótemető, mint sportpálya.

A szabolcs-berényi zsidótemetőt az elmúlt héten a „Herkulesszervezet” elfoglalta és közelben hatalmas stadionjának munkálatait ide költöztette. A hitközség felszólítása, hogy a szervezet haladéktalanul hagyja el a területet. A temető számos sírkövét az építők a sportterület utasítására lerombolták. Szabolcsban most az összes zsidó szervezet élénk intőzkedéseket tett és követeléseket, hogy azonnali távolítsa el a sírköveket a zsidótemető területéről és a jövőben biztosítsa a zsidótemető fokozottabb védelmét. A hatóságok ígéretet tettek a zsidó hitközség és szervezetek kéréseinek teljesítésére.

Léna Bernstein zsidó repülőbajnoknő

halálát követelt el. Amint a Havas-ügy jelent: Léna Bernstein, a távrepülés bajnoknője, az elmúlt héten Biskrában kimeneteli öngyilkosságot követett el. Bernstein tettét gazdasági okok miatt kö-

— A newyorki akadémia bátor lépése. — Rövid és száraz jelentés érkezett arról, hogy Newyorkban az orvosiakadémia visszautasított egy 200 ezer dolláros hagyatékot, amelyet azzal a kikötéssel lehetett volna az akadémiának kiszolgáltatni, ha az kötelezi magát, hogy az abból létesített alapítványok nem fognak zsidókat hallgatók sorába felvenni. Az akadémia tanácsa egyhangulag leszavazta a 200.000 dolláros hagyaték elfogadását. — Amerikában a Klux-Kjánok hazájában biztatólag hat az akadémia határozata, amely kulturálisan reagált a vallásgyűlölet antiszemita kulturátlanságra.

— Zsidó vallásos intézmények Amerikában. Newyork. A vallásos zsidó intézmények szervezete a közelmúltban tartotta évi közgyűlését, amelyen igen jelentős számban jelentek meg az Egyesült Államok vallásos tényezői. A beszámolóik rendkívül optimisztikus hangulatban történtek meg. A közgyűlés megállapította, hogy dacára a gazdasági válságnak Amerika területén az elmúlt évben több vallásos iskola és intézmény alakult. Ez időszerint 232 Talmud-Tóra iskola működik, amelyekben a többi vallásos iskolákkal egyetemben összesen 49.000 tanuló hallgatja a legszigorúbb orthodox szellemben vezetett előadásokat. Ettől eltekintve 30 ezer zsidó fiatalember magánórakon részül vallásos oktatásban.

— Agudista Chalucszövetséget létesítenek. Csernovitzból jelentik: A bukovinai Ceiré Agudasz Jiszráél országos szövetsége e napokban megalakította az agudista chalucszövetséget. Az agudistachalucok egy bukovinai zsidó földművelőknél nyerik mezőgazdasági kiképzésüket, minek után a lengyelországi agudista chalucokkal együtt alljának s egy palesztinai agudista telepben helyezkednek el. A bukovinai chalucfarm Hager wiznizti rabbi felügyelete alatt fog állani.

— A cseh parlament a rituális vágatási tilalom ellen. Prága. Csehország területén az az utóbbi időben több ízben előfordult, hogy az egyes városok tanácsai önhatalmúlag betiltották a zsidó rituális vágatást. A zsidó hitközség felső tanácsa az ügyben interveniált a kormánynál és a zsidó képviselők is szótartottak a parlamentben a törvénytelen rendelkezéseket, amelynek végül meg is lett a kellő eredménye, minthogy a kormány elrendelte, hogy a zsidóság rituális vágatása az ország egész területén szabad és azt semmilyen fórumnak nem áll jogában megtiltani. A Köztársaság alkotmánya minden vallásnak szabad kiélési jogot biztosít és az ellen való vétség ellentétben áll az alkotmány 122. paragrafusával.

Kitűnő כשר ארטה házikoszt
kihordásra is nagyon olcsón kapható.
Ugyanott lakás is bérelhető. — Cim :
Özv. BERKOVITS MÁJERNÉ
ORADEA, Kapacinus-u. 19.
ajtó jobbra 14.

FÉRFISZÖVET különlegességek
bámulatos olcsó
leszállított árakban
Havas & Grünfeld
Engross
Endetail posztóáruházában
Str. Avram Iancu (Kossuth utca 8)
Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni

— Az első jeschiva Délafrikában. Rio de Janeiróban az elmúlt héten nyitották meg az első jeschivát, amely vezetőjének Rabiner Gurtwitsch grodnói rabbit hívták meg, aki már át is vette hivatalát. A jeschiva vezetősege kérésintézet a Keren Hatora Központjához, amelyben hivatkozik a délafrikai szűkös könyvviszonyokra és kéri, hogy a Keren Hatora a lehetőséghez mérten részesítse e tekintetben támogatásban az új jeschivát. A Keren Hatora természetesen magára vállalta a jeschiva könyvtárának teljes beszerzését és már utnak is indított egy nagyobb szállítmányt Rio de Janeiro felé. A Keren Hatora a további könyv és Talmud beszerzéseket úgy kívánja megvalósítani, hogy akciót vezet le a délafrikai jeschiva könyvtára érdekében.

— Aranyérel és az evvel járó béldugulás, repedés, kelés, gyakori vizeleési inger, derékfájás, mellszorulás, szívdobogás és szédülési rohamoknál a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata kellemes megkönnyebbülést eredményez. A belső bajok orvosai az igen enyhe hatású Ferenc József vizet sokszor mindennapi használatra reggel és este egy-egy fél pohárnyi mennyiségben rendelik. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Zsidók — Albániában. Tiraná. Az ismert amerikai zsidó publicista Hermann Bernstein, aki néhány éve el az Egyesült Államok képviselőjében Albánia fővárosában és most nyári szünetre visszatért Newyorkba, nyilatkozott az amerikai zsidó sajtónak és többek között a következőket mondta: Albániában nincsenek vallási előítéletek. Összesen mintegy 100 zsidó család lakik itt, akik majdnem teljes egészében jobb módjan élnek. Az a néhány kjs hitközség, amely Albániában van, át van hatva a zsidó nemzeti mozgalom eszméjétől. Nem messze az Albánia fővárosától nyugszik. Sabbatai-Zwei a hirhedté vált zsidó ajmessiás.

— Minjan és kaddis a newyorki postahivatalban. A newyorki postahivatalnokok csodálatosképpen igen vallásosak több vallási intézményük s szervezetük is van. Többek között van Newyorkban egy „Jewish Postal workers welfare league” (Magyarul: Zsidó Postások Vallásos Szövetsége) nevű szervezet is. Ez a szervezet nemrég engedélyt kért az igazgatóságtól hogy naponta istentiszteletet tarthassanak, miután a sok száz tag között minden napra akad legalább egy, akinek Jahrzeitia van és kaddist kell mondania. Kérésüket az igazgatóság teljesítette és így minden délután mincha időben egy a postahivatal épületében rendelkezésükre bocsátott teremben összegyűjnek a zsidó postások és akinek éppen kaddist kell mondania, annak megadatik, hogy ennek a kötelességnek minjanal tegyen eleget. Természetesen azt is keresztülvitték, hogy a zsidó postások ünnepnapokon lehetőleg felmentessenek a munka alól, vagy legalább is résztvehessenek az ünnepi istentiszteleten.

Kolozs gyógyfürdő

strandja, szalodája, étterme, gőzfürdője
ujjászületés. Pensió rendszer.
Streng orth. kóser konyha. 50% vasuti kedvezmény. — Bővebb felvilágosítással szolgál a kolozsi sósfürdő igazgatósága.
COJOCNA, Jud. Cluj.

MOBILA
ORADEA MŰSZTALOSOK
SZÖVETKEZETE
P. REGINA MARIA
BÉMER TÉR 2

Autóval
VEZETNEK

OLCSÓSÁGBAN
SZÉPSÉGBEN és
MINŐSÉGBEN

Birobidzsánban orosz muzsikok a zsidó hit őrzői

A zsidó telepesek helyett, az orosz muzsikok tartják a szombatot s imádkoznak tülben

A szovjetoroszországi vallásellenes zsidó kommunisták hivatalos lapja, a jidis nyelvű „Apikojresz” egyik legutóbbi számában elpanaszolja, mennyi nehézségbe ütközik a vallásellenes harc. Leírja, mennyi fáradságba kerül leszoktatni a zsidókat az imádkozásról talmudtanulásról, az ünneplésről és általában a vallás betartásáról.

Hosszas munka és fáradság után végre sikerült Birobidzsánban néhány extra kolóniát létesíteni az ilyen „felszabadított” zsidók számára. Ezekben a kolóniákban tényleg olyan zsidók élnek, akik már nem tartják a zsidó ünnepeket, nem imádkoznak tefilimből, de mintha csak a sors irónikus játéka volna: helyettük keresztények, fajtiszta orosz munkások gyakorolják a zsidó vallás törvényeit.

Birobidzsánban és a határos tartományokban élnek oroszok, fajtiszta orosz muzsikok, akik évtizedek óta nemcsak a szombatot tartják meg, mint az ismert „szombatosok”, de az egész zsidó vallást magukra vették, azt hűségesen be is tartják s leghőbb vágyuk, hogy igazi zsidó környezetbe kerüljenek.

Midőn értesültek róla, hogy Birobidzsánban zsidók telepedtek meg, régi vágyukat látják beteljesülni; felkerekedtek s megindultak a zsidó telepek felé, hogy végre igazi sojchetük, igazi zsinagógájuk legyen.

Jöttek s látták, hogy zsidók jomkippurkor — akárcsak más hétköznapon — kimennek a mezőre dolgozni és senki sem gondol gondol sojchetre, sem zsinagógára... s borzasztóan csalózkodtak.

S mialatt az igazi zsidók szombaton és

ünnepeken dolgoznak, motorokkal szántanak és társzekereket hajtának, addig ők, a kis termetű, pirosarcu muzsikok talisza burkólva imádkoznak és siránkoznak afelett, hogy Izrael igazi gyermekei elhagyták Istenüket...

Igy ír az „Apikojresz” kétségbeesve afelett, hogy nem tudják száműzni a zsidó vallásosságát még a messzi Birobidzsánból sem. Mert lám, ha már sikerült a zsidó telepeseke elvállaltalanosítani, jönnek az oroszok és ők veszik át halhatatlan zsidó hagományokat.

A vallásszabadság eldorádója

Hollandia vezet a vallásszabadság tekintetében az egész világon. Néhány szemléltető példát sorolunk itt fel, amely élénk fényt vet arra a türelmes és megértő álláspontra, amellyel ebben az országban többek között a zsidó vallást is kezelik. Annak idején megirtuk, hogy karácsony este a királynő elhalasztotta a rádiószózatát, amikor felhívták a figyelmét arra, hogy a zsidóknak éppen péntek esti Istentiszteletük van és nem hallgathatják az uralkodó szavát.

A törvénykezés is hűen tükrözi vissza ezt a megértő felfogást. Mirdazon zsidó kereskedők, akik szombaton zárva tartják üzleteiket **vasárnap egész nap nyitva tarthatnak.**

A törvény egész aprólékos dolgokra is ki terjed. Igy például, ha egy zsidó kereskedőnek péntek délután érkezik egy vagon áruja és az

**A legszebb
zománccfényű gallérok tiszlítja
KLEIN gőzmosóda
Str. Vlahuța 4. (Szent János-ucca)**

ünnepre való tekintettel nem tudja azt megváltani, nem kell fekbért fizetnie és ráér a hétfői napon elintézni. Megtörtént az is, hogy a királynő egy audienciai napra meghívta a zsidó főrabbit is, aki azonban levélben tiltotta az uralkodónót, hogy e napon nem más elfoglaltsága miatt elmenni. A királynő re elhalasztotta az audienciát.

A zsidó katonák minden szombati napra teljes szabadságot kapnak. Sőt az egyik ezredben kőscher konyha is van. Hónapokban, amikor a korai sötétség köztében a zsidó katonák nem érkeznek pontosan az istentiszteletre, a főrabbi interjúra omnibuszok szállítják egy fél órával előbb a zsidó katonákat a városba. Egy városi zsidó lap éppen az elmúlt hetekben mojt be arról, hogy az előírt keresztény nepeken kívül, a zsidó katonák még milyen szabadság napokban részesülnek. Munkájuk, hogy még azokon a napokon is, amikor munka még a ritus szerint is megengedett (pl. purim, tjšó-beoy) szabadságot kapjanak a zsidó katonák.

A groningai egyetemre 7 zsidó professzor neveztek ki és gyakran megtörtént, hogy a zsidó laikus és gimnáziumi igazgatók és tanárok kérvényezték, szombati szabadságot kapjanak, hogy ebből bármilyen legcsekélyebb részük származott volna, akár a főszerkesztő akár előmenetelüket illetőleg.

**Padlólakkok,
poloskairtók,
háztartási cikkek**

mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyítők
legelőcsőbb beszerzési forrása

Pontos figyelmes kiszolgálás! — Szombat és ünnepeken zárva

Fülöp Erdős
ORADEA, zsidó-ucca

**Fehér szalma
és filckalapok**

rendkívül olcsó árban

**Fehér sapkák a
legújabb formákban
nagy választékban**

olcsó árban

**szalmon
salon**

STR. PRINTUL CAROL 1.

(KATHOLIKUS KÖR MELLETT.)

Heti glosszák

Antiszemita választási agitáció

Az antiszemita rugékonyságra jellemző, — a Vajda-kormány kinevezését megelőzőleg kezdett már a választási kampányt. Nagyobb legelőszőr egy Kolozsvári-uccai hentesből indult a harc. Ott jelent meg már hevesen elszórt egy zsiros papírra felrajzolva a zsidó horogkereszt, alatta pedig Cuza programja következett. Megtudtuk ebből, hogy a román király istene áldotta meg a professzor uralmát ezt az országot, hogy megmentse a keresztényeket a zsidó tőke és uszora szentes áradatai által. Ekes szóval hívja fel ezután a keresztényeket, hogy tömörüljenek Cuza zászlója alatt a zsidó kizsákmányolás megsemmisítésére. Nem nagyon veszélyes és nem nagyon csábító. Legfeljebb csak mosolygás kelteti az értelmes keresztényeket. De ki tudja azt, hogy Romániának csak értelmes emberei vannak? És ki mondja azt, hogy ez a választási terminológia nem talál sokak lelkében?

Mindez azonban csak kisebbik része annak, amit mondani akarunk. Mert a nagy küzdelem nem folyik és nem utolsó sorban a Bánátban, ahol csak nem régen kötötték meg a zsidó hitleristák Cuzáékkal az egységfrontot. Itt állítja ki magát legjobban a választási harc. Azt az uszítást és becstelenséget, amit Cuza alkalmaznak, lehet-e egyáltalán „harcnak” nevezni. Néhány napja, hogy a királyi palota előtt is megjelentek az antiszemita falragaszok meremlennél tárják fel a legmagasabb méltóságot is programjukat. Mert nem kell tartani attól, hogy az alkotmány paragrafusait rajongó alkalmazni fogják. Vajda ugyan megbízhatatlanságával kijelentette, hogy az állam biztonságát nem fogja megengedni a szélsőséges választási küzdelmet, sőt a szabadság kedvéért még részletezte is, ugymond, a jobb és rosszabb szélsőségek harcát.

Hogy Vajda nem beszél felelőtlenül, azt bizonyítja az országos rendőrség preventív intézkedése, amely a baloldali mozgalom vezetőit letartóztatásba helyezte. De mi történik a baloldali agitációval? Az uszítással? A propagandával? A zsidó nagytőke elleni harccal? Ez veszélyes talán?

Ez alkalmas az ország külföldi presztízse megővésére? Vagy a belső biztonság miatt? Gondolja Vajda miniszterelnök ur, hogy nem meríti ki a belső rend felforgásának kritériumát?

Érdemes lehet még egyet-mást a miniszterelnöktől a jobboldali agitáció kapcsán, amely a választások közel áll hozzá. Nem is azt akarom a szeméremre vetni. Hiszen ez igazán világos dolga. De joggal appellálhatunk a professzortól, amit nem tartott be. És joggal appellálhatunk ahhoz az úgynevezett gyulafelhéreg programhoz is, amely ugyancsak ellentét-

ben van ezzel a választási gyakorlattal. Summa summarum, a miniszterelnök ur nem tartotta be a szavát. És ez ország választó polgársága így nem nagy bizalommal tekint a Vajda-Voevod féle „szabad” választások elé.

Néhány megjegyzés a NIB üléséről

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagy intézőbizottsága ülést tartott Kolozsvárott. A bizottság, amelyet röviden „szakkörökben” NIB-nek neveznek, már sokszor tartott gyűlést az utóbbi 14 év alatt a működése mindenkor eredményes volt. Most is feltárta minden jóérzésű cionista és mizrachista szíve bánatát. Elmondották, hogy mit kifogásolnak és mit nehézményeznek a temesvári központnál. Elmondották, hogy Vermes Ernő elnök koncepciózus „külpolitikai” munkája mellett, aki egy nagyon elfoglalt ember és kettőtűnő cionista nem tud annyi időt szentelni annak, hogy ő maga itt Erdélyben helyiségről-helyiségre járva menjen szervezni. Igazságtalanság volna kívánni is tőle, hogy ezt tegye. Mert ez a Szövetség főtitkárának volna kötelessége. De először is ninccsen főtitkár, aki megszervezi. A 13 esztendő circulus viciosus. Ezen Temesvár sem tudott segíteni, pedig azt hittük, hogy fog tudni. Az alapok titkárainak munkáját nem akarjuk ezuttal bírálást tárgyává tenni, de a NIB-nél számosan megtejték. Lényeges eredmény volt a Phoenixel kötött szerződés ratifikálása, amely végre megvalósíthatóvá teszi a kolozsvári zsidó kulturház alapjainak letételét. 360 ezer lei készpénz olyan összeg, amely fundamentum lehet egy nagyszerű Kulturház későbbi ki-

építésének. Örömmel vette tudomásul a NIB, hogy a Kfar Gideon kolonia, amelyen 20 erdélyi család él, rövid idő múlva szanálva lesz, olyképpen hogy a szintén ejtintezés alatt álló Cur Salom mellett fognak kapni narancsosra alkalmas területet.

Még csak néhány külsőségről akarunk beszámolni. A NIB. ülés a református kollégium zenetermében ülésezett. Kintől behallatszott a vig Wizo-ünnepély lármája (fenomenális erkölcs és anyagi eredmény, tisztán marad körülbelül 100 ezer lej a KKL-javára, az agilis aszszonyok jóvoltából), benn a teremben Vermes formálisan a zongoránál ült és ott adta meg az „alaphangokat”, amely az ülés felett dominált. Dr Szegő Ernő elnököt jóakarattal, de kissé vontatottan, azután dr Halberg Gyula Beszterce, elnököt az éjjeli ülés alatt, ironikusan és szellemesen, amire jó ziccereket adott az agilis, de naiv dr Weisz Fülöp, a palesztinai kinevezetlen főkonzul. Koffler Mózesben Szigetről, több volt a jóakarattal, mint a precíz szövegezés, Ráth Efraim szépen beszélt és okosan. Dr Krémer Armin és dr Szönyi Géza kitűnő érvekkel s a verzatús emberek felkészültségével boncolgatták Temesvárt. Dr Fischer József, amíg a NIB. ülésen volt, ragyogóan okos és alapos beszédeket tartott.

Legnagyobb baj volt, hogy a NIB. és a Zsidó Párt végrehajtóbizottsága egyidőben ülésezett és amikhez hozzá kellett szokjunk, „egy mandátum szebben beszél, mint a legpanaszkodóbb palesztinai levél”, ott volt a harc s tülekedés, mely érthető is azok előtt, akik ismerik a politikai pártok megbeszéléseinek boszorkánykonyháját.

A Zsidó Párt erdélyi tartományi vezetősége döntött a jelölések fölött

Erdély zsidóságának osztatlan érdeklődése várta a Zsidó Párt erdélyi végrehajtó bizottságának vasárnap Kolozsváron megtartott ülését. Erdélynek minden megyéjéből az ülés fontosságának tudatában sereglettek össze a delegátusok. Dr Fischer József tartományi elnök délután 7 órakor nyitotta meg az ülést s az igazolások megtörténte után kezdetét vette a napirenden szereplő nagyjelentőségű kérdések tárgyalása.

Dr Klein Miksa ügyvezető ajelnök behatóan ismertette a Zsidó Párt mai szervezeti és erkölcsi helyzetét, megállapítja, hogy a Párt igen kedvező kilátásokkal veti magát bele a választási harcba. Minden reményünk meg van arra, — mondotta — mandátumaink száma jelentős mértékben emelkedni fog s a kedvező körülmények szerencsés összejátszása esetében számíthatunk parlamenti képviselőtünk többszörösére való emelkedésére is. Felkészültségünk legerősebb tényezője az az általános lelkesedés, melylyel az összzsidóság, a pártvezetőség és a par-

lamentari klub oly rövid idő alatt kifejtett öntudatos és eredményes tevékenységét honorálja.

Vigdorovits Izsó, a Párt pénzügyi bizottságának elnöke ismerteti azokat a súlyos körülményeket, melyek a Párt alaposabb beszerzését anyagi szempontból eddig gátolták. A zsidóság részéről most nagyobb pénzmozgásra reflektál a Párt, mert a választási kampány és a listák letétele óriási anyagi megterhelést jelentenek és a szükséges pénzalapok felhozatala csakis a Párt tehetősebb agjainak áldozatkészségével válik lehetségessé.

A megyei tagozatok képviselőinek hozzájárulása után a napirend utolsó pontjaként a kiküldött öttagú bizottság beterjeszti javaslatait a jelölésekre nézve. Hosszu és alapos vita után, ami a nagyjelentőségű kérdést minden oldalról megvilágította, a következő jelölések fölött döntött a végrehajtó bizottság:

Alsófehérmegye: dr Fischer József, Aradmegye Adjer Tibor. Brassómegye dr Ritter Sámuel. Hunyad: Dr Szegő Ernő. Kisküküllő: dr Klein Miksa. Kolozs: Dr Kertész Jenő. Máramaros: Dr Fischer József. Maros: Dr Czitrom Béla. Naszód: Dr Halberg Gyula. Szatmár: Dr Fischer József, dr Klein Miksa. — Szeben: Dr Fischer József. Szilágy: Dr Kertész Jenő, dr Kertész Samu. Temes-Torontál: Dr Ligeti Sámuel. Torda: Dr Reich József. Udvarhely: dr Kálmán József.

A bukovinai megyékben az erdélyi vezetőség részére fentartott helyekre: Lapusnamegye: Dr Klein Miksa. Radautjmege: dr Ligeti Sámuel. Storoinetmege: dr Marton Ernő.

A többi megyék listavezetőinek kijelölését a tartományi vezetőség a megyei párelnököknek bízta. Ezután dr Fischer József elnök az ülést bezárta.

HIRDESSEN A NÉPÜNKBEN!

BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ (ROMÁN NAUHEIM)

páratlan szénsavas radioaktív sós-vasas forrásvizekkel

Biztos gyógyhatású szervi, elhízásos, érlelmeszesedés szív- és vérkeringési zavaroknál, vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyaghurut és kimerüléssel idegesség esetén.

Női betegség a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes etc.) eseteiben legjobb eredménnyel.

Természetes szénsavas sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés kitűnő gyógyhatással, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árakkal.

Modern napfényes stranddal. — Fürdőidény május 15-től október 1-ig.

Prospektust, felvilágosítást szívesen küld:

MUSCHONG BUZIÁS GYÓGYFÜRDŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Fürdőigazgatóság, Buziás, Bánát.

Az idén minden olcsóbb mint tavaly!

Az idén minden olcsóbb mint tavaly!

Legszívesebben, legolcsóbban fest, tisztít

L. Y. O.

Uri-ucca 4. (Royal-kávéházzal szemben) és Uri-ucca 34. :: Telefon 8-53.

RÖVID HIREK

69

HAIFA. A Hádár-Hákármel negyedben örövendetes aranyú építkezésekről érkezik újra lentés. Az 1930—31-es évben összesen 472 új lakoszoba épült Haifának, ebben a negyedévben hozzávetőlegesen 65 ezer palesztinai font befektetéssel.

KOWNO. Litvániában tovább tart az állami antiszemitizmus. Legutóbb a kownói zsidó rendőrfőnököt mentették fel állásából, aki már 12 éve dolgozik hivatalában.

BERLIN. A legutóbbi népszámlálás adatai szerint Jugoszláviában 79,800 zsidó lélek él, a mely jelentős emelkedést mutat az 1921-es népszámlálás 64,159 zsidó lélekszámával szemben.

LONDON. A londoni zsidó lapok visszaemlékezéseket közölnek arról, hogy most mulott el 100 éve a kanadai zsidóság emancipációjának. Több évszázados parlamenti viták előzték ezt meg és 1832-ben törvényesen be is iktatták. Ez idő óta ülnek a kanadai parlamentben zsidó képviselők is.

BERLIN. Az elmúlt héten négy temetőgya lázás történt ismét a birodalom területén. — Rhens-ben a zsidó temetőben 4 értékes sírkövet döntöttek ki. A tetteseknek nyoma veszett. — Westenburg közelében lévő Gemüdenben a régi zsidó temető 19 sírköve közül 12-öt összetörték. A tetteseknek nyoma veszett. — A vachaj zsidó temetőben, ahol évszázados sírkövek állanak a horogkeresztesek szörnyű rombolást rendeztek. A tetteseknek nyoma veszett. — Reiselbergben stb. stb. A tetteseknek nyoma veszett

— A „veszélyes” tiz parancsolat. Az érdekeségek és végletek hazájában. Amerikában történt az egyik newyorki iskola bizottság ülésén. Arról volt szó, hogy az egyik tanácsstag indítványt tett arra, hogy vezessék be a newyorki iskolákban legalább hetenként egyszer a tiz parancsolat felolvasását. Az előadó azzal indokolta „különös” kívánságát, hogy Amerika területén igen elszaporodtak a bűnözések és ez ellen ezt a módot is meg kell ragadni, hogy a gyermekek lelkéből kiöljék a bűnös indulatokat. A javaslat óriási port vert fel a bizottság körében. Az összes felekezetek és világnézetek képviselői hozzászóltak az indítványhoz. — Élénk feltűnést keltett, hogy a zsidó érdeket képviselő rabbi volt elsősorban ellene a javaslatnak. A rabbi jó ismerője az amerikai viszonyoknak és a következőképpen érvelt: „Ha a bizottság elfogadja ezt a javaslatot, módot nyújt arra, hogy az Isten, Budha, sőt ateista vallások és világnézetek is követeljék a maguk elvi szakaszaiknak iskolákon keresztül való terjesztését. A newyorki banditák ellen nem a tiz parancsolat utáján kell harcolni, — hanem erős rendőrzékek által.” A rabbinak az a további fejtegetése, hogy a kereszténység tanításai különben is elvi ellentmondásban vannak a tizparancsolattal, minthogy hármasság istenségét imád (atya, fiu és a szentlélek) ugyancsak szenvedélyes vitát váltott ki. A vita azonban akkor érte el kulminációs pontját, amikor az egyik nő tagja a bizottságnak, aki a Nemzeti Biztonság Ligájának megbízásából ült a tanácsban, élesen állást foglalt a tiz parancsolat ötödik rendelkezése ellen, amely szó szerint így hangzik: Ne ölj! A Nemzetvédelmi Liga képviselője kijelentette, hogy ez aljas pacifista propaganda, amellyel harcolni kell minden erővel. Az egész javaslat egy kommunista műve lehet, aki alá akarja aknázni a hazafjasságot és nemzeti biztonságot csökkenteni azzal, hogy megtiltsa a gyermekeknek, hogy kezet emeljenek a betörőkre és ne öljk meg támadóikat. Summa summarum: a tiz parancsolat hetenként egyszeri felolvasását nem szavazták meg.

Zsidó humor

69

A MINDENHATÓ KÉT EZREDE

Egy rabbi felszólított egy gazdag, de fukar embert, hogy járuljon hozzá a súlyos válságba jutott palesztinai intézményekhez. Azonban a gazdag ember képmutató arccal felelt, hogy ő bizony hathatósabban járul hozzá Erec Izrael felépítéséhez, mert minden napon ájtatosan mondja el az imát:

„És lássák szemünk, midőn visszatérsz Cionba irgalommal”.

A rabbi erre így felelt: Mikor a világháboruban, mint tábori lelkész szolgáltam, érdekes eset foglalkoztatta a hadbírótságot. Egy katona elszökött az ezredből, keresték, végre ráakadtak. A katona ugyanis egy másik ezredhez szökött és ott teljesített szolgálatot. Nagy vita támadt a hadbírók között, vajjon szökevénynek minősíthető-e vagy nem. Hiszen mégis teljesített némi szolgálatot csak más ezredben. A hadbírótság mégis szökevénynek nyilvánította, mert ha a felsőbb hatóságok őt egy bizonyos ezredbe szolgálatra osztották be, nem szabad önkényesen egy másikhoz átszöknie.

— Uram — mondta a rabbi a fukar embernek. Istennek két ezrede van ezen a világon. Az egyik a gazdagok ezrede, azoknak az a szolgálatuk, hogy jótékonyt gyakoroljanak, a másik a szegény emberek ezrede, akik nem tehetnek egyebet, mint hogy imádkoznak. Önt Uram, mondta a rabbi, az isteni Gondviselés a gazdagok ezredébe sorozta, hogy pénzével teljesítsen szolgálatot, de Ön kivonja magát ezen szolgálat alól és átszökött a másik ezredbe és csak az olcsó imával akarja törleszteni kötelességét és adósságát. Tudja meg, hogy bünt követ el, az imájának csak akkor lehet fogantja, ha előbb áldozatot hoz, sőt vigyázzon, hogy Isten végleg át ne helyezze ebbe az ezredbe, a melynek szolgálati módját Ön most önként választja.

KISSÉ MESSZE MENTEM...

Holdheim Sámuelnek, a híres reformernek halála előtt megbetegedtek a lábai. Maga jegyezte meg: „Ugy látszik kissé messze mentem”...

BETEG IZRAEL

Hirsch Sámson Rafael, frankfurti rabbi szokta mondani: „Amióta a rabbik doktorok, beteg Izrael”.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelének, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövművészeti iskola
Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközölköttek.

AKI NEM UTAZHAT FÜRDŐBE, egy oldó és jevezető ásványvíz ivókurára, használja az Igmándi kurát otthon, amely minden évszakban jelentős sikerrel pótolja a költséges fűrdőző kurákat.

Idei égetésű

I-ső osztályú kitűnő minőségű nagy dimenziójú

FALITÉGLA

saját igán is házhoz szállítva ismét kapható JUTÁNYOS ÁRB

WASSERSTROM téglá és cserépgyárábanTELEP: STR. MINELOR (Bánya-sori villamos végállomásnál).
IRODA: STP. IOSIF VULCAN (Sinház-ucca) 4.

Mozi

HEYMAN SZINKÖR

Péntek, szombat, vasárnap, hétfő:
Garbo nagy filmalkítása: INSPIRATION
Előadások kezdete hétköznapokon fél 6, fél 10 órakor, szombat és vasárnap elsőelőadás 4 órakor, olcsó helyárakkal.

VÁROSI SZINHÁZ MŰSORA

Péntek, szombat, vasárnap: GYÖZEDÉL
KARAVÁN.

FILMPALACE — FILMTERRASSE

Péntek, szombat, vasárnap: MEG
TELENITVE. — Tonin Eyk, Albert B
mann, Hans Adalbert, Schlettov.

PRIMARIA MUNICIPIULUI ORADEA

Serviciul Economic No. 13769—1932.

PUBLICATIUNE

Se aduce la cunostinta generala, ca
27 Iunie 1932, ora 10 a. m. se vor primi
inchise si sigilate in sala de sedinta a Pri
Etaj I. cam. 1. pentru asigurarea automa
de salvare al Municipiului. Pentru amana
primirea conditjunilor referitoare se va co
dosarul care se gaseste in biroul Serv
Economic Etaj I. camera No. 26.

Oradea la 16 Iunie 1932.

Primaria Municipiului O

Tipografia CICERO könyvnyomda, Oradea
Str. Principele Mihai (Gerliczy u.) 2

TAKARITÁS

festék-, lack- és kefék
valamint a világhírű „Expres
poloskairtót és „Expres
Magasfényt, mely buto
ujjára varázsolja; legolcsóbb

csak **STERN S. END**kefegyáros és festéknag-
kereskedőnél szerezheti be

ORADEA

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 1

Telefon 578

A vese, hólyag, epe gyom
bántalmak egyedüli hit
gyógyszere a

PAPTAMÁSI

„Lithynia

GYÓGYVIZ

Kapható mindenütt.

Központi Ierakat: ORADEA,
Str. N. Filipescu 23. Telefon: 176

ELSŐRANGU URI ÉS NŐI RUHAFAZONOK, VEGYTISZTITAS MINDEN ELFOGADHATÓ ARB

BIRÓ SZABÓSÁGÁBAN Szilágyi Dezső-u. 12 készülnek

Egy férfi vagy női ruha szakszerű vasalása **25 Lei**